

BEVEZETÉS

Korunk legfőbb hajtóerejét már nem a pénz, hanem a tudásukat folyamatosan megújítani, fejleszteni képes emberek biztosítják. Ők a fejedelmek adu ászai, akikért a vállalatok versenyeznek. Az őket alkalmazó cégek tudnak talpon maradni, és élre is törnek a folyamatos és kíméletlen gazdasági megméretetésben. Sőt, a világ újrafelosztásának tétje ma már a hagyományos erőforrások birtoklása mellett egyre inkább a stratégiaiilag is fontos kompetenciák megszerzése és megtartása!

William Gibson *Számláló nullára* című kiváló sci-fi regénye olyan világban játszódik, ahol a *nagyhatalmak* már nem háborúznak területekért. Nem akarják különböző ideológiai, etnikai vagy vallási csoportok sem magukhoz ragadni az országok irányítását. Gibson könyvében a *vállalatok* csatáznak a tehetséges emberi elmék megkaparintásáért. A regényben a cívdás tárgya egy biotechnológus, de lehetne akár software-tervező, kosárlabdázó, zseniális művész vagy egy csodálatos pénzügyi, esetleg marketingszakember is. Valószínűleg hangzik? Gondoljuk át újra! A tehetségek megnyeréséért folytatott küzdelem nem csak a képzelet szüleménye. A vállalatok ezt a csatát nap mint nap megvívják. Néhány éve az IBM több mint 3 milliárd dollárt fizetett a Lotus Development Corporation tulajdonjogáért, holott alapjában véve egy szellemi termékre volt szüksége, amely Ray Ozzie, a Notes névre keresztelt igen hatékony hálózati szoftver kitalálója és a köré gyűlt, egyenként összeválogatott csapat fejében volt található. A helyzet az, hogy a zsenikre mindig is volt kereslet, mindig is kevés volt belőlük és mindig is létezett az árfolyamuk.¹

A modern gazdaság teljesítőképessége egyre kevésbé függ az alapvető anyagi folyamatoktól. Ahogy nő a szolgáltatások, a szellemi tevékenységek befolyása a termelékenységre, a gazdasági eredményekre, úgy válik mind fontosabbá

¹ Klein Balázs – Klein Sándor: *Kreativitás – kulcs a sikerhez*, www.edge2000hu/view/main/21-33.html.

az emberi tényező menedzselése a munkahelyek számára. Mind gyakrabban találkozunk ilyenkor a *kompetencia* kifejezéssel, akár egyéni, akár munkahelyi hasznosság szempontjából mérik az egyes emberek értékességét. Persze a korábbi társadalmak is megbecsülték és elismerték a tudást és a tapasztalatot, ám korunkban az ismeretek gyarapodása és ezzel együtt a már meglévő tudás avulása soha nem látott ütemű.

E könyv egy sorozat első darabja, amelyben a benned rejtőző *kompetencia-vagyon* összetevőinek feltárásához, sajátos természetének megismeréséhez és megértéséhez szeretnék eszközöket és módszereket rendelkezésedre bocsátani.

Tudatában vagyok annak, hogy a téma jelentősége miatt a formába öntés gesztációs ideje² még több időt kívánt volna. Ám a kompetenciavagyonnal kapcsolatos tévedések, félreértések és félremagyarázások aggodalomra adnak okot. Abban bízom, hogy saját fogalmi keretrendszerem már a jelenlegi, befejezetlen állapotában is viszonylag kiforrott, konzisztens, és ezért meggyőző erejű lehet. Több vonatkozásban kénytelen vagyok csupán az intuíciómra, ösztönös megsejtéseimre támaszkodni, és félek, hogy életem végéig sem jutok el arra a fokú belátásra, amelyet a téma megkövetelne. *Belátás* alatt az egyetemes törvényszerűségekre való rátalálást értem. Hangsúlyozom, ez nem felfedezése, kitalálása, hanem egyszerű megpillantása azoknak a fontos összefüggéseknek, amelyek örök idők óta jelen vannak és hatnak életünkben, akkor is, ha mi ezeket nem vagyunk képesek felismerni.

A valóság megismerésének sokféle lehetősége van. A „mit”-re és a „hogyan”-ra a vízszintes vagy kauzális (ok-okozati) megközelítés szolgál, amely a tudományos vizsgálódások módszere. A „miért”-ekhez viszont a függőleges vagy analógiás gondolkodás³ vihet közelebb, amely sok ezernyi év tapasztalataiból és megfigyeléseiből merít, felvonultatva az emberiség kollektív tudatában rejtőző archetípusokat.⁴ Az analógiás gondolkodás közvetítésére kevésbé alkalmasak a tudományos módszerek és eszközök. Lényegét sokkal inkább a művészet nyelvén, zene, képek, versek, mitikus történetek, mesék segítségével lehet megragadni.

Néha a szakmai érvelésre helyezem a hangsúlyt, máskor viszont látszólag nagyon érthető és egyszerű kommunikációs eszközökkel élve próbállak meg-

² A gesztációs idő az embrió kifejlődésének az időtartama, ami az embereknél 266 nap. Itt az ötlettől a megvalósításig, azaz az írásmű végső, már általam is elfogadhatónak mondható formába öntését értem gesztációs idő alatt.

³ „Az analógia azt jelenti, hogy a világ minden jelensége, tünete, személye, alakja, anyaga, jellege között azonosság van: de minden jelenség, tünet, személy, alak, anyag, jelleg között különbség is van. Az a tény, hogy a világon minden különbözik, de mégis azonos, minden ugyanaz, de ez az ugyanaz sokaságban jelentkezik, ez a tény az, amit az őskorban analógiának hívtak. Analógia van a csillagok járása és az emberi sors között, analógia van az emberiség élete és az egyes ember élete között, analógia van a színek és a hangok között, a számok és a testek között. Mindegyik más, de mégis mindegyik ugyanaz.” Hamvas Béla: *Scientia Sacra. I.* Szentendre, Medio, 2006. 158.

⁴ Archetípus: „ősi »tiposz«-ok, ősidők óta meglévő általános képek, olyan pszichikus tartalmak, amelyek még semmiféle tudatos átdolgozáson nem estek át, tehát amolyan még közvetlen lelki adottságokat képviselnek.” C. G. Jung: *Mélyiségeink ösvényein.* Budapest, Gondolat, 1994. 53. Bodrog Miklós fordítása.

nyerni a nehezebben befogadható témáknak. A kompetencia-témakörök cég-szintű értelmezése megköveteli, hogy a kauzális gondolkodást és a tudományos módszereket alkalmazzam. A kompetenciavagyon egyéni szinten való kibontásához azonban az analógiás gondolkodásra van szükség. Tisztában vagyok vele, hogy ez a párosítás egyáltalán nem szokványos, ám mindkét irány önmagában féloldalas, és csak együttes közelítésükkel van esélyünk a problémát a maga komplexitásában megragadni. A féloldalas problémakezelés mellett kudarcba fulladhat a kompetenciavagyon számszerűsítésére és megfelelő hasznosítására irányuló megannyi jó szándékú kezdeményezés. Gond, hogy miközben valóban a legfőbb erőforrássá lép elő a kompetencia, az emberrel kapcsolatos tudományterületek és az üzleti élet haszonhatásainak felmérésére vállalkozó tudományterületek jószerint köszönőviszonyban sincsenek egymással. Amikor pedig – és ez mind gyakrabban megtörténik – felismerik az egymás mellett való elbeszélés tarthatatlanságát, és átteveznek egymás felségvizeire, többnyire nem kellő tisztelettel, esetleg kellő hozzáértés nélkül teszik.

Úgy vélem, van egy alkalmas nyelv, amely segítségével a kétféle gondolkodás összebékíthető: ez a számvitel, amely az üzleti világ elfogadott, nemzetek feletti nyelve, ám időtlen idők óta az egyéni boldogulás számvetéseéhez is megfelelő eszköz. Érti tehát a tudományos közeg, és rezonál rá az emberi lélek is. Hiszen a „lélekmérés” valójában időtlen, valamennyi kultúra és vallás megemlékezik az „igazság pillanatáról”. Így például az ókori egyiptomi emberek hite szerint az alvilági bírák előtt az emberi élet minősége mérlegelésre és megítélésre kerül.⁵

I.1 ábra Egyiptomi lélekmérés

⁵ Az egyiptomi mitológia szerint a halott szívét az alvilág bírái egy olyan kétkarú mérleg serpenyőjébe helyezték, amelynek a másik serpenyőjében egy tollpihe volt. A mérleg csak akkor nem billent ki az egyensúlyi helyzetből, ha a halott szívét semmi negatívum nem terhelte, ekkor lehetett olyan könnyű, mint a tollpihe.

Ugyancsak kortalan a „Mene tekel ufarszin”⁶ – hiszen embertelen időkben már csak a végső számonkérés reménye éltet, a hit abban, hogy az „égi kéz” majd végső igazságot szolgáltat, a bűnök és gonoszságok az igazság kétkarú serpenyőjében megméretnek és könnyűnek találtnak.

I.2 ábra Rembrandt: Belszár lakomája

Meggyőződésem ezért, hogy a számvitel nyelve, készlete és eszköztárája képes betölteni a híd szerepét a kauzális és analitikus gondolkodási mód között, megteremtve az átjárhatóságot.

Kiket kívánok megszólítani írásommal? E kötetek neked és érted íródnak (na és persze saját magamért, önmagam épülésére és örömeire is).

- Neked, aki még az én korosztályomhoz állsz közel. Ahhoz a nemzedékhez, kik közül sokan vallási nevelést nem kaptak, ám az értékrendjük alapját képező marxista-materialista elvekben meghasonultak, s így súlyos értékrendválságba kerültek. Szeretném, ha gondolataimból Te is erőt és hitet merítenél, és – hozzám hasonlóan – megkísérelnéd újrászöni értékrended tépett darabjait.

⁶ A Biblia szerint Nabukodonozor babiloni király fia és utóda, Belszár egy nagy lakomán már alaposan lerészegedve kihozatta a megszentelt arany és ezüst edényeket a jeruzsálemi templomból, és azokból ivott főembereivel, feleségeivel és ágyasaival, dicsérve saját bálványisteneiket. Egyszer csak különös esemény történt: „Abban az órában emberi kéznek ujjai tűnének fel és írának a gyertyatartóval szemben a király palotájának meszelt falán, és a király nézé azt a kézfejet, amely ír vala” (Dán 5,5). Az „egek Ura” által „küldetett ez a kéz, és jegyeztetett fel ez az írás: Mene, Mene, Tekel, Ufarszin!”. Dániel próféta, aki a király fogságában raboskodott, fejtette meg a felirat jelentését: *mene*: megszámlálta Isten királyságodat, és befejezte, *tekel*: megmérettél a mérlegen, s hiányosnak találtattál, *ufarszin*: elszakított a királyságod, és odaadott Mediának és Perzsiának. A jóslat még azon az éjszakán beteljesedett, a királyt megölték, hatalmas birodalma a perzsák és a médek prédájává vált.

- És neked, aki a fiatal és legfiatalabb generációhoz tartozol. Remélem, hogy az emberek jóra való hajlamába vetett töretlen hitemmel megérintem lelkedet, hiszen a te és a ti feladatotok, hogy ebből az értékvesztett társadalomból egy szebb jövőt építsetek, hidat verve a magyar nemzet felemelkedésén fáradozó nagyszerű ősök és a jövő kiválóságai közé.

Céлом, hogy írásom hozzásegítsen elfogadni saját adottságaidat és képességeidet, és azonosulni a „neked rendelt” tanulási feladatokkal. Szokványos sikerreceptek helyett a „miért”-ekre kell közösen válaszokat találnunk. Az analógias gondolkodás az örök és elévülhetetlen törvényszerűségekhez igyekszik hazatalálni, amelyeket szem elől lehet téveszteni – mint azt az emberiség teljes történelme látványosan példázza –, de nem lehet megkerülni. Belátásukkal jobban eligazodhatsz kudarcaid, veszteségeid, fájdalmaid *céljában*, ahelyett, hogy az *okokat* akarnád mindenáron megkeresni. Rájöhetsz, hogy – bár ezek átélését nem kerülheted ki – elfogadásukkal, megértésükkel jobban eligazodhatsz a bennük rejlő tanításokban. Átélt, megszenvedett tapasztalataidat senki sem veheti el tőled: általuk egyre jobban megismerheted belső mozgatórugóidat, könnyebben megértheted a körülötted zajló változások, válságok célját is, s ezáltal izgalmasabb és tartalmasabb fejlődés perspektívája nyílhat meg előtted. Az egyes témakörök visszatérő üzenete, hogy önismeret nélkül egész életedben úgy vergődhetsz e próbatételek között, mint a partra vetett hal, viszont kellő önismeret mellett bármely tanulási területen virtuozításra tehetsz szert, s így életed fontos energia- és örömforrásává teheted azt.

Hangsúlyozom, hogy a most kezdedben tartott kötet korántsem befejezett. Egyes felvetett témakörök további részletes kifejtést igényelnek, amelyek újabb kötetek megalkotását sürgetik. Mégis bízom abban, hogy munkám jelenlegi kidolgozottságában is képes a szemléletformálásra, és irányt mutat a téma iránt felelősséggel gondolkodók számára. Erősen remélem, hogy lesz időm és módom újabb kiadások és más munkáim keretében tovább finomítani, gazdagítani a kifejtést, kijavítani az esetleges tévedéseimet. Ehhez minden bátorító vagy kritikai észrevételt köszönettel fogadok személyesen vagy a *laabagnes@gmail.com* e-mail címen:

Laab Ágnes